

Правила ведення книги обліку доходів та витрат підприємцем

Алгоритм ведення книги обліку доходів та витрат підприємцем

Відповідно до пункту 296.1.1 статті 296 Податкового Кодексу України платники єдиного податку першої і другої груп та платники єдиного податку третьої групи (фізичні особи – підприємці), які не є платниками ПДВ, ведуть книгу обліку доходів шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів.

З 28.07.2015 затверджена наказом Міністерства фінансів України №579 та діє нова форма книги обліку доходів, її можна вести у паперовому або електронному вигляді.

Реєстрація книги

Книги обліку доходів підлягають реєстрації в органах Державної фіскальної служби України (ДФС) за місцем обліку підприємця. Для цього подається заява довільної форми на ім'я начальника органу ДФС. Наразі таку заяву ви можете подати тільки в паперовому вигляді.

Книга повинна бути прошнурована, а сторінки пронумеровані.

Перша сторінка повинна містити наступну інформацію:

1. ПІБ підприємця;
2. реєстраційний номер облікової картки платника податків (раніше – ІПН), якщо не отримували РНОКПП і про це є відповідна відмітка в паспорті – серію та номер паспорта;

3. адресу, зазначену в реєстраційних документах ФОП;
4. місце ведення діяльності.

Останню сторінку заповнює інспектор ДФС України.

Заповнення книги

Дані Книги заповнюються у гривнях з копійками та використовуються платником податку для заповнення податкової декларації платника єдиного податку.

Записи у Книзі виконуються розбірливо чорнилом темного кольору або кульковою ручкою. Внесення виправлень здійснюється шляхом нового запису (з відображенням від'ємного або позитивного значення), який засвідчується підписом платника податку.

Записи у Книзі виконуються за підсумками робочого дня, протягом якого отримано дохід, зокрема про кошти, які надійшли на поточний рахунок платника податку та/або які отримано готівкою, вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг).

Показники Книги у відповідності до норм п. 44.1 ст. 44 ПКУ повинні бути підтверджені первинними документами, які мають право вивчати та перевіряти контролюючі органи під час проведення перевірок згідно із пп. 20.1.6 п. 20.1 ст. 20 ПКУ

Якщо отримали виручку в іноземній валюті, зазначається сума в гривнях за курсом НБУ, що діє на 00:00 годин дня отримання грошей. Дата внесення даних у книгу – це дата фактичного одержання виручки.

Платник податку заносить до Книги відомості в такому порядку:

- 1) у графі 1 зазначається дата запису;
- 2) у графах 2-6 щоденно відображається дохід від провадження господарської діяльності, що оподатковується за ставками, встановленими відповідно до пункту 293.2 та підпункту 2 пункту

293.3 статті 293 глави 1 розділу XIV Кодексу, із сумарним підсумком за місяць, квартал, рік, зокрема отримана сума коштів за продані товари, виконані роботи, надані послуги протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (окремо в готівковій та безготівковій), матеріальній або нематеріальній формі;

3) у графі 2 зазначається отримана сума коштів за продані товари, виконані роботи, надані послуги;

4) у графі 3 вказується сума повернутих коштів за продані товари, виконані роботи, надані послуги та/або передплати;

5) у графі 4 зазначається скоригована сума доходу за продані товари, виконані роботи, надані послуги на суму повернутих коштів за продані товари, виконані роботи, надані послуги та/або передплати та розраховується як різниця граф 2 і 3;

6) у графі 5 вказується вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг);

7) у графі 6 відображається загальна сума доходу як сума граф 4 і 5;

8) у графах 7 і 8 відображаються відповідно вид та сума доходу, що оподатковується за ставкою 15 % відповідно до підпунктів 1-5 пункту 293.4 статті 293 глави 1 розділу XIV Кодексу.

Книга зберігається у платника податку протягом 3 років після закінчення звітного періоду, в якому здійснено останній запис.

Відповідальність

За неналежне ведення обліку, неведення книги або її відсутність потрібно заплатити адмінштраф у розмірі від 51 до 136 гривень або від 85 до 136 гривень, якщо протягом року штраф за таке порушення накладається повторно (ст. 164¹ КпАП).

Якщо підприємець не оприбутковує готівку: не веде касову дисципліну, не вносить інформацію про отриманий дохід у книгу обліку або показує у книзі неповні суми надходжень – його оштрафують у 5-кратному розмірі неврахованої суми. Неврахована сума обчислюється на підставі первинних документів.

Якщо підприємець не може пред'явити книгу при перевірці через те, що вона пропала, а він не зареєстрував нової протягом 90 днів, або книга є, але немає первинних документів, які підтверджують записи в ній, доведеться заплатити штраф (п. 121.1 ПКУ): 510 гривень – за перше порушення; 1020 гривень – за повторні, якщо протягом року за подібні порушення застосовувався штраф.

Оподаткування доходу від продажу рухомого майна фізичною особою у 2018 році

Оподаткування доходу від продажу рухомого майна фізичною особою у 2018 році

Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна визначено ст. 173 Податкового кодексу.

Так, дохід фізичної особи від продажу (обміну) протягом звітного (податкового) року одного з об'єктів рухомого майна у

вигляді легкового автомобіля та/або мотоцикла, та/або мопеда не підлягає оподаткуванню.

Якщо фізична особа продавала або обмінювала протягом 2018 року два та більше об'єктів рухомого майна у вигляді легкового автомобіля та/або мотоцикла, та/або мопеда, то сума отриманого доходу підлягає оподаткуванню ПДФО за ставкою 5 % та військовим збором за ставкою 1,5 %.

Фізична особа зобов'язана відобразити дохід від такого відчуження у річній податковій декларації про майновий стан і доходи, яка подається до органу фіскальної служби за місцем реєстрації (паспортними даними). Граничний строк подання річної податкової декларації для такої фізичної особи – **до 01.05.2019 р.**

Крім того, фізична особа зобов'язана самостійно до 01.08.2019 р., що настає за звітним, сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену в поданій нею податковій декларації про майновий стан і доходи.

Юридичні послуги у складі витрат фізичної особи-підприємця

Ще один відвертий подарунок від Державної фіскальної служби підприємцям на загальній системі оподаткування.

Якщо витрати на юридичну допомогу пов'язані з господарською діяльністю та належно документально оформлені – є підстави для врахування таких витрат при розрахунку річного оподаткованого доходу підприємця на загальній системі

оподаткування.

Роз'яснення – лист від 06.07.2017р. №8534/К/99-99-13-01-02-14
подаємо нижче.

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДФС)

Львівська пл., 8, м. Київ-53, МСП 04655, тел.: (044) 272-51-59, факс: (044) 272-08-41
www.sfs.gov.ua; e-mail: kabmin_doc@sfs.gov.ua, gromada@sfs.gov.ua Код ЄДРПОУ 39292197

06.07.2017 № 8534 / 1499-99-13-01-02-14 На № _____ від _____

Про розгляд звернення

Державна фіскальна служба України розглянула Ваше звернення від 22.06.2017 (вх. ДФС № К/2446 від 30.06.2017) щодо віднесення до складу витрат фізичної особи – підприємця коштів сплачених за юридичні послуги, та повідомляє наступне.

Пунктом 52.1 статті 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) визначено, що за зверненням платників податків контролюючі органи надають їм безоплатно індивідуальні податкові консультації з питань практичного застосування окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Звернення платників податків на отримання індивідуальної податкової консультації в письмовій формі повинно відповідати вимогам, передбаченим пунктом 52.1 статті 52 Кодексу.

Звернення на отримання індивідуальної податкової консультації, надіслане Вами до ДФС, не містить обов'язкових реквізитів (код РНОКПП), передбачених абзацом четвертим пунктом 52.1 статті 52 Кодексу.

Згідно з абзацом 8 пункту 52.1 статті 52 Кодексу, на звернення платника податків, що не відповідає вимогам, зазначеним у цьому пункті податкова консультація не надається, а надсилається відповідь у порядку та строки, передбачені Законом України «Про звернення громадян».

Відповідно до пункту 177.2 статті 177 Кодексу об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця.

Пунктом 177.4 статті 177 Кодексу визначено перелік витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності на загальній системі оподаткування, а саме:

- витрати, до складу яких включається вартість сировини, матеріалів, товарів, що утворюють основу для виготовлення (продажу) продукції або товарів (надання робіт, послуг), купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, палива й енергії, будівельних матеріалів, запасних частин, тари й тарних матеріалів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат;

- витрати на оплату праці фізичних осіб, що перебувають у трудових відносинах з таким платником податку (далі - працівники), які включають витрати на оплату основної і додаткової заробітної плати та інших видів заохочень і виплат виходячи з тарифних ставок, у вигляді премій, заохочень, відшкодувань вартості товарів (робіт, послуг), витрати на оплату за виконання робіт, послуг згідно з договорами цивільно-правового характеру, будь-яка інша оплата у грошовій або натуральній формі, встановлена за домовленістю сторін (крім сум матеріальної допомоги, які звільняються від оподаткування згідно з нормами цього розділу);

- обов'язкові виплати, а також компенсація вартості послуг, які надаються працівникам у випадках, передбачених законодавством, внески платника податку на обов'язкове страхування життя або здоров'я працівників у випадках, передбачених законодавством;

- суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у розмірах і порядку, встановлених законом;

- інші витрати, до складу яких включаються витрати, що пов'язані з веденням господарської діяльності, які не зазначені в підпункті 177.4.1 - 177.4.3 пункту 177.4 статті 177 Кодексу, до яких відносяться витрати на відрядження найманих працівників, на послуги зв'язку, реклами, плати за розрахунково-касове обслуговування, на оплату оренди, ремонт та експлуатацію майна, що використовується в господарській діяльності, на транспортування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів), вартість придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг.

Для врахування витрат на юридичні послуги при обчисленні об'єкта оподаткування необхідне доведення безпосереднього зв'язку таких витрат з господарською діяльністю платника податків та підтвердження первинними документами, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено законодавством.

Перший заступник Голови

С.В. Білан

Зарахування до витрат ФОП вартості бухгалтерських послуг

Ще недавно податківці заперечували можливості віднесення до складу витрат фізичної особи-підприємця коштів сплачених за бухгалтерські послуги (зокрема, про це йшлося у індивідуальній податковій консультації від 07.06.2017 р. №517/С/99-99-13-01-02-14/ІПК).

Однак, отримана відповідь ДФС від 16.08.2017р. №10540/К-99-99-13-01-02-14 містить абсолютно протилежну позицію.

«Для врахування витрат на бухгалтерські послуги при обчисленні об'єкта оподаткування необхідне доведення безпосереднього зв'язку таких витрат з господарською діяльністю платника податків та підтвердження первинними документами, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено законодавством», – думка податківців тепер.

Лист ДФС від 16.08.2017р. №10540/К-99-99-13-01-02-14 подаємо нижче.

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДФС)

Львівська пл., 8, м. Київ-53, МСП 04655, тел.: (044) 272-51-59, факс: (044) 272-08-41
www.sfs.gov.ua; e-mail: kabmin_doc@sfs.gov.ua, gromada@sfs.gov.ua Код ЄДРПОУ 39292197

16.08.2017 № 70540 / 99-99-13-01-02-14 На № _____ від 25.07.2017

Про розгляд звернення

Державна фіскальна служба України розглянула Ваше звернення від 25.07.2017 (вх. ДФС № 4309/ФОП від 27.07.2017) щодо віднесення до складу витрат фізичної особи – підприємця коштів сплачених за бухгалтерські послуги, та повідомляє наступне.

Пунктом 52.1 статті 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) визначено, що за зверненням платників податків контролюючі органи надають їм безоплатно індивідуальні податкові консультації з питань практичного застосування окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Звернення платників податків на отримання індивідуальної податкової консультації в письмовій формі повинно відповідати вимогам, передбаченим пунктом 52.1 статті 52 Кодексу.

Звернення на отримання індивідуальної податкової консультації, надіслане Вами до ДФС, не містить обов'язкових реквізитів (код РНОКПП), передбачених абзацом четвертим пунктом 52.1 статті 52 Кодексу.

Згідно з абзацом 8 пункту 52.1 статті 52 Кодексу, на звернення платника податків, що не відповідає вимогам, зазначеним у цьому пункті податкова консультація не надається, а надсилається відповідь у порядку та строки, передбачені Законом України «Про звернення громадян».

Відповідно до пункту 177.2 статті 177 Кодексу об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця.

Пунктом 177.4 статті 177 Кодексу визначено перелік витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів фізичною особою – підприємцем від

провадження господарської діяльності на загальній системі оподаткування, а саме:

- витрати, до складу яких включається вартість сировини, матеріалів, товарів, що утворюють основу для виготовлення (продажу) продукції або товарів (надання робіт, послуг), купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, палива й енергії, будівельних матеріалів, запасних частин, тари й тарних матеріалів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат;

- витрати на оплату праці фізичних осіб, що перебувають у трудових відносинах з таким платником податку (далі - працівники), які включають витрати на оплату основної і додаткової заробітної плати та інших видів заохочень і виплат виходячи з тарифних ставок, у вигляді премій, заохочень, відшкодувань вартості товарів (робіт, послуг), витрати на оплату за виконання робіт, послуг згідно з договорами цивільно-правового характеру, будь-яка інша оплата у грошовій або натуральній формі, встановлена за домовленістю сторін (крім сум матеріальної допомоги, які звільняються від оподаткування згідно з нормами цього розділу);

- обов'язкові виплати, а також компенсація вартості послуг, які надаються працівникам у випадках, передбачених законодавством, внески платника податку на обов'язкове страхування життя або здоров'я працівників у випадках, передбачених законодавством;

- суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у розмірах і порядку, встановлених законом;

- інші витрати, до складу яких включаються витрати, що пов'язані з веденням господарської діяльності, які не зазначені в підпункті 177.4.1 - 177.4.3 пункту 177.4 статті 177 Кодексу, до яких відносяться витрати на відрядження найманих працівників, на послуги зв'язку, реклами, плати за розрахунково-касове обслуговування, на оплату оренди, ремонт та експлуатацію майна, що використовується в господарській діяльності, на транспортування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів), вартість придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг.

Для врахування витрат на бухгалтерські послуги при обчисленні об'єкта оподаткування необхідне доведення безпосереднього зв'язку таких витрат з господарською діяльністю платника податків та підтвердження первинними документами, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено законодавством.

Перший заступник Голови

С.В. Білан

Витрати підприємця зі сплати акцизного збору – це не витрати. Це – дохід!

Для підприємців на загальній системі оподаткування, що здійснюють торгівлю підакцизними товарами не солодко. Як відомо, акцизний збір, збільшує суму доходу підприємця. Однак, цей податок в розпорядженні ФОП не залишається, а далі підлягає сплаті в повному обсязі до бюджету. Тому логічно, що сплачену суму податку до бюджету слід включати до витрат. Однак ДФС України цьому заперечує, – фактично запроваджуючи подвійне оподаткування доходів ФОП такої категорії.

Математично – підприємець сплачуватиме ПДФО із сум акцизного збору!

Лист ДФС України від 12.05.2016р. №4856/К/99-99-13-01-02-14 приводимо нижче.

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДФС)

Львівська пл., 8, м. Київ-53, МСП 04655, тел.: (044) 272-51-59, факс: (044) 272-08-41
www.sfs.gov.ua; e-mail: kabmin_doc@sfs.gov.ua, gromada@sfs.gov.ua Код ЄДРПОУ 39292197

12.05.2016 № 4856 / 22/99-99-13-01-02-14 На № 10/001195 від 28.04.16

Кожевніков Л.С.
а/с 522.
м. Чернівці. 58001

Про розгляд звернення

Державна фіскальна служба України розглянула Ваше звернення від 28.04.2016 № 10/001195 (вх. ДФС від 04.05.2016 № К/1938) щодо відображення залишків підакцизних товарів фізичними особами – підприємцями в Книзі обліку доходів і витрат та повідомляє.

Відповідно до ст. 42 Господарського кодексу України підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

З 1 січня 2015 року Законом України від 28 грудня 2014 року № 71-VII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» запроваджено акцизний податок з роздрібного продажу підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти та інше паливо) та одночасно скасовано збір на розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства.

Порядок обчислення акцизного податку регулюється розділом VI Податкового кодексу України (далі – ПКУ). Відповідно до п.п.14.1.4 п.14.1 ст.14 ПКУ акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, регулюється статтею 177 ПКУ.

Так, відповідно до п. 177.2 ст. 177 ПКУ об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця.

Перелік витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності на загальній системі оподаткування, визначено п. 177.4 ст. 177 ПКУ. Однак до вказаного переліку не включається акцизний податок з роздрібного продажу підакцизних товарів.

Таким чином, фізична особа – підприємець на загальній системі оподаткування не має право включити до витрат суму сплаченого акцизного податку, включеного до вартості товару.

Пунктом 177.10 ст. 177 ПКУ визначено, що фізичні особи – підприємці зобов'язані вести книгу обліку доходів і витрат та мати підтверджуючі документи щодо походження товару.

Форму та Порядок ведення книги обліку доходів і витрат (далі – Порядок) затверджено наказом Міндоходів від 16.09.2013 № 481 «Про затвердження форми Книги обліку доходів і витрат, які ведуть фізичні особи – підприємці, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, та Порядку її ведення».

Порядком передбачено зазначення суми отриманих доходів без включення податку на додану вартість. Суми акцизного податку з роздрібного продажу підакцизних товарів не виключаються із сум отриманого доходу.

Крім того, Порядком не передбачено відображення в книзі обліку доходів і витрат сум залишків підакцизних товарів.

Слід зазначити, що відображення залишків підакцизних товарів передбачено звітами щодо виробництва й обігу спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, форми та порядки заповнення яких затверджено наказом Мінфіну від 11.02.2016 № 49.

Перший заступник Голови

С.В. Білан